श्री स्वस्थानी पूजा विधि

Shree Swasthani Vrata Pooja Vidhi Ebooks PDF

Scanned by TapScanner

११ श्रीस्वस्थानी व्रतपूजाविधिः

कृतनित्यक्रिया व्रतकर्त्री हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य गोमयोपलिप्ते शुचौ देशे पीठाद्यासनमुपकल्प्य तत्र पूर्वाभिमुखी उपविश्याऽऽचम्य दीपं प्रज्वाल्य बद्धाञ्जलिः पठेत् -

ॐ श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ।
ॐ कुलदेवताभ्यो नमः ।
ॐ इष्टदेवताभ्यो नमः ।
ॐ ग्रामदेवताभ्यो नमः ।
ॐ सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ।
ॐ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः ।

ॐ सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।
लम्बोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधिपः ॥
धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः ।
द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥
विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ।
सङ्ग्रामे सङ्कटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥
शुल्काम्बरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्याये सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
इति इष्टदेवतारूपं विष्णुं ध्यात्वा ।

ॐ अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भूमिमाश्रिताः ।
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥
अपक्रामन्तु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशम् ।
सर्वेषामविरोधेन पूजाकर्म समारभे ॥

इति मन्त्रेण सर्षपान् विकीर्य कर्मपात्रं निर्माय' ॐ अपवित्रः पवित्रो वा' इति कर्मपात्रस्थ - जलेनाऽऽत्मानं पूजासामग्रीं च सम्प्रोक्ष्य प्रायश्चित्तगोदानं कुर्यात् ।
ततो हस्ते कुशादिकमादाय पूजासामग्रीं हस्ते कृत्वा प्रतिज्ञासङ्कल्पं कुर्यात् ।
हरिः ॐ तत्सदित्यादि... ... गोत्रा ... ... देवि अहं कायिकवाचिकमानसिकसांसर्गिक-ज्ञाताज्ञातसकलपापक्षयपूर्वकं श्रुतिस्मृतिपुराणागमोक्तफलावाप्तये आध्यात्मिकाधिदैविकाधि-भौतिकादित्रिविधतापोपशमनार्थं दुःखदारिद्र्यदुःस्वप्नदुर्ग्रहदुरितोपशमनपुर्वकम्, आधिव्याधि-

Scanned by TapScanner

आवाहनम्-

ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिꣳ सर्वतस्पृत्वाऽत्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥

ॐ भूर्भुवः स्वः सदाशिवसहिते श्रीस्वस्थानी देवी इहागच्छेह तिष्ठ मम पूजां गृहाण यावत्पूजां करोमि तावत्वं सुस्थिरा भव । इत्यावाह्य

आसनम्-

ॐ पुरुषऽएव० । आसनं समर्पयामि सदाशिवसहितायै श्रीस्वस्थान्यै नमः ।

पाद्यम्-

ॐ एतावानस्य० । ॐ गङ्गादिसर्वतीर्थभ्यो मया प्रार्थनयाऽऽहृतम् ।
तोयमेतत्सुखस्पर्शं पाद्यं मे प्रतिगृह्यताम् ॥
पाद्यं समर्पयामि सदाशिवसहितायै श्रीस्वस्थान्यै नमः ।

अर्घ्यम्-

ॐ त्रिपादूर्ध्वः ० । ॐ व्रतमुद्दिश्य देवेशि गन्धपुष्पाक्षतैर्युतम् ।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं सर्वसिद्धिप्रदा भव ॥ अर्घ्यं समर्पयामि० ।

स्नानम्-

ॐ ततो विराट्० । ॐ हिममिक्षु सरोजातं निर्मलञ्च हिमोपमम् ।
स्नानं समर्पितं पूर्वं लक्ष्मि तुभ्यं नमो नमः ॥ स्नानं समर्पयामि० ।

पञ्चामृतम्-

ॐ पञ्चनद्यः सरस्वतीमपियन्ति सस्रोतसः ।
सरस्वती तु पञ्चधा सोऽ देशेऽभवत्सरित् ॥
ॐ पयोदधिघृतं देवि शर्करामधुसंयुतम् ।
पञ्चामृतं मया दत्तं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥
पञ्चामृतं सम० ।

शुद्धोदकस्नानम्-

ॐ आपोऽ अस्मान्० ।
शुद्धोदकस्नानं सम० ।

वस्त्रम्-

ॐ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः ० ।
ॐ दुकूलपट्टदेवाङ्गं नानावस्त्रसुशोभितम् ।
समर्पये महेशानि भुक्तिं मुक्तिं च देहि मे ॥ वस्त्रं सम० ।

Scanned by TapScanner

यज्ञोपवीतम्-

ॐ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः० ।

ॐ अष्टचत्वारिंशदाख्यं द्विजसंस्कारमुत्तमम् ।
नागसूत्रयुतं पूर्णं ब्रह्मसूत्रं प्रगृह्यताम् ॥ यज्ञोपवितं सम० ।

ॐ दिव्यरत्नसमायुक्ताः वह्निभानुसमप्रभाः ।
गात्राणि शोभयिष्यन्ति ह्यलङ्काराः सुरेश्वरि ॥
सीमन्तशोभनं दिव्यं भर्तुरायुःप्रपवर्धनम् ।
गृहाण देवि सौभाग्यप्रवर्धनपरा भव ॥ आभूषणानि सम० ।

भूमौ धान्यं निधाय तस्योपरि कलशं स्थापयित्वा यथाविधि सम्पूज्य कलशोपरि स्थालीं स्थापयेत् । ततः स्थाल्यां पूर्वादिदिग्विदिक्षु भो इन्द्रः इहागच्छेहतिष्ठेत्यावाहनादिक्रमेण इन्द्रादिदशदिक्पालान् पूजयेत् ।

(च) आवरणपूजा

ॐ नन्दिन्यै नमः । ॐ गुरुभ्यो नमः । ॐ क्षेत्रपालाय नमः । ॐ नन्दिने नमः ।
ॐ महाकालाय नमः । ॐ भृङ्गिणे नमः । ॐ वृषाय नमः । ॐ चण्डिकायै नमः ।
ॐ सदाशिवाय नमः । ॐ श्रीस्वस्थानीदेव्यै नमः । ॐ विष्णवे नमः ।
ॐ शङ्करायेन्द्रसहिताय नमः । ॐ उग्राय नमः । ॐ अपर्णसहिताय नमः ।
ॐ कपर्दिने नमः । ॐ भवानीसहिताय नमः । ॐ भतेशानमदनवासिनीसहिताय नमः ।
ॐ व्योमकेशाय नमः । ॐ उग्रसहिताय नमः । ॐ भवाय नमः ।
ॐ भवाय तोयान्नसहिताय नमः । ॐ कृत्तिवाससे नमः । ॐ षड्रसे मङ्गलसहिताय नमः ।
ॐ चन्द्रशेखराय नमः । ॐ सतीदेवीसहिताय नमः । ॐ सुभद्रासहिताय नमः ।
ॐ महेश्वराय नमः । ॐ स्वस्थानीदेवीसहिताय नमः । ॐ सर्वव्यापिन्यै नमः ।

इति पूजयेत् ।

(छ) बलिपूजा

ॐ गणपतये नमः । ॐ बटुकाय नमः । ॐ योगिनीभ्यो नमः । ॐ असिताङ्गभैरवाय नमः ।
ॐ उन्मत्तभैरवाय नमः । ॐ कपालभैरवाय नमः । ॐ भीमभैरवाय नमः ।
ॐ स्वस्थानीक्षेत्रपालाय नमः । ॐ सर्वभूतेभ्यो नमः । ॐ त्रैलोक्यचिन्तामण्यै नमः ।
ॐ चण्डमुण्डप्रमथिन्यै नमः । ॐ जयायै नमः । ॐ अजितायै नमः । ॐ स्वस्थानीदेव्यै नमः ।
ॐ सदाशिवाय नमः । ॐ वशिष्ठादिसप्तर्षिभ्यो नमः । ॐ आदित्यादिनवग्रहेभ्यो नमः ।
ॐ मार्कण्डेयाद्यष्टचिरञ्जीविभ्यो नमः । ॐ विष्कुम्भादिसप्तविंशतियोगेभ्यो नमः ।
ॐ मेषादिद्वादशराशिभ्यो नमः । ॐ ब्रह्मणे नमः । ॐ गोमा ब्राह्मण्यै नमः ।
ॐ शिवभट्टाय नमः । ॐ नवराजाय नमः । ॐ पापिन्यै नमः । इति

Scanned by TapScanner

(ज) अष्टमातृकापूजा (अष्टदिक्षु)

ॐ ब्राह्म्यै नमः । ॐ माहेश्वर्यै नमः । ॐ कौमार्यै नमः । ॐ वैष्णव्यै नमः ।
ॐ वाराह्यै नमः । ॐ इन्द्राण्यै नमः । ॐ चामुण्डायै नमः । ॐ महालक्ष्म्यै नमः ।
इत्यावाहनादिक्रमेण पूजयेत् ।

चन्दनम्-

ॐ तं यज्ञम्० ।
ॐ श्रीखण्डं चन्दनं दिव्यं सर्वारम्भसुमङ्गलम् ।
प्रियं हि सर्वदेवानां चन्दनं प्रतिगृह्यताम् ॥ चन्दनं सम० ।
सिन्दूरादिसौभाग्यद्रव्यम् इहवा ।
ॐ उद्यदादित्यसङ्काशं स्त्रीणां सीमन्तभूषणम् ।
वीरालङ्करणं देवि सिन्दूरं प्रतिगृह्यताम् । सिन्दूरं सम० ।

पुष्पाणि-

ॐ यत्पुरुषम्० ।
ॐ उद्यानोद्भवपुष्पाणि मालत्यादीनि चेश्वरि ।
मयानीतानि पूजार्थं शङ्करि प्रतिगृह्यताम् ॥ पुष्पाणि सम० ।

पुष्पमाला-

ॐ उद्यानोद्भवपुष्पाणि सुगन्धीनि तथैव च ।
ग्रथितानि प्रतीच्छ त्वं स्वस्थानी परमेश्वरि ॥
कालोचितं यथापुष्पं पञ्चवर्णैः सुगन्धिभिः ।
विचित्रग्रथितं माल्यं गृहाण परमेश्वरि ॥ पमूष्पमालां सम० ।

कमलपुष्पाणि-

ॐ पद्मं च सरसो जातं लक्ष्मीवासगृहं शुभम् ।
गृहाण जगदीशानि ! स्वस्थानी ? त्वं प्रसीद मे ॥ पद्मं सम० ।

बिल्वपत्राणि-

ॐ त्रिदलं त्रिगुणाकारं त्रिनेत्रं च त्रिधायुधम् ।
त्रिजन्मपापसंहारं बिल्वपत्रं शिवार्पणम् ॥ बिल्वपत्राणि सम० ।

दूर्वाक्षताः-

ॐ दूर्वाक्षतं समानीतमष्टोत्तरशतं शुभम् ।
गृहाण परमेशानि भुक्तिमुक्तिफ़लप्रदे ॥ दूर्वाक्षतान् सम० ।

Scanned by TapScanner

सूत्रम्-

ॐ नवतन्तुसमायुक्तं कार्पासं सूत्रमुत्तमम् ।
सर्वपापविनाशाय स्वस्थान्यै तन्निवेदये ॥

धूपम्-

ॐ ब्राह्मणोऽस्य० ।
ॐ वनस्पतिरसोत्पन्नो नानागन्धेन संयुतः ।
आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ धूपमाघ्रापयामि० ।

दीपम्-

ॐ चन्द्रमा मनसः० ।
ॐ आज्यं च वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया ।
दीपं गृहाण देवेशि सर्वत्र तिमिरापहम् ॥ दीपं दर्शयामि० ।

नैवेद्यम्-

ॐ नाभ्याऽआसीत्० ।
ॐ घृतपक्वं हविष्यान्नं पायसं च सशर्करम् ।
नानाविधञ्च नैवेद्यं गृह्यतां परमेश्वरि ॥ नैवेद्यं सम० ।

आचमनम्-

ॐ यत्पुरुषेण० ।
ॐ उच्छिष्टोऽप्यशुचिर्वापि यस्य स्मरणमात्रतः ।
शुद्धिमाप्नोति तस्यै ते पुनराचमनीयकम् ॥ आचमनं सम० ।

फलानि-

ॐ इदं फलं मया देवि कदलीपनसादिकम् ।
इक्ष्वादियुक्तं सरसं गृह्यतां परमेश्वरि ॥ फलानि सम० ।

ताम्बूलं पूगीफलञ्च-

ॐ पूगीफलसमायुक्तं नागवल्लीदलैर्युतम् ।
कर्पूरैलासमायुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ ताम्बूलं सम० ।

ततः- ॐ अक्षन्नममीमदन्तेति अष्टोत्तरशतम्, (१०८) अक्षतान् । ॐ श्रीश्चत इति अष्टोत्तरशतं (१०८) बेलीपुष्पाणि । ॐ नमः शम्भवायेति अष्टोत्तरशतं (१०८) यज्ञसूत्राणि ।

Scanned by TapScanner

ॐ नाभ्याऽआसीदिति अष्टोत्तरशतं (१०८) नैवेद्यानि (मालपुवारोटी) । अष्टोत्तरशतं (१०८) ताम्बूलानि । अष्टोत्तरशतं (१०८) पूगीफलानी । अष्टोत्तरशतं (१०८) दक्षिणाः (भेटी) । समर्प्यः -

नीराजनम्-

१०८ वर्तिकाभिर्नीराजनम्, कर्पूरदीपं च -

ॐ अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्योज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा । अग्निर्वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा सूर्यो वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा । ज्योतिः सूर्यः ज्योतिः स्वाहा ॥

ॐ आ रात्रि पार्थिवꣳ रजः पितुरप्रायि धामभिः ।
दिवः सदाꣳसि बृहती वितिष्ठस ऽ आ त्वेषं वर्तते तमः ॥

ॐ चन्द्रादित्यौ च धरणी विद्युदग्निस्तथैव च ।
त्वमेव सर्वज्योतींषि तेन नीराजयाम्यहम् ॥
नीराजनं दर्शयामि० ।

प्रदक्षिणा-

ॐ सप्तास्यासन्० ।
ॐ यानि कानि च पापानि जन्मान्तरकृतानि च ।
तानि तानि प्रणश्यन्ति प्रदक्षिणपदे पदे ॥ प्रदक्षिणां सम० ।

पुष्पाञ्जलिः-

ॐ यज्ञेन यज्ञम् ० ।
ॐ नमोऽस्तु ते महादेवि स्वस्थानि परमेश्वरि ।
त्रिलोकजननि नित्ये प्राणीनां पापहारिणि ॥
त्रिपुरघ्न महादेव भक्तवत्सल विश्वकृत् ।
नमस्करोमि देवेश ब्रह्ममाधववन्दित ॥
अन्यत्र शरणं नास्ति युवां वै शरणं मम ।
तस्मात्कारुण्यभावेन रक्षेतां परमेश्वरौ ॥
मन्त्रपुष्पाञ्जलिं समर्पयामि सदाशिवसहितायै श्रीस्वस्थानीदेव्यै नमः ।

नमस्कारः-

ॐ नमस्तेऽस्तु जगन्मातः स्वस्थानि ! सर्वमङ्गले ।
तव प्रसादाद्देवेशि व्रतपूर्णं भवेन्मम ॥
इति नमस्कुर्यात् ।

Scanned by TapScanner

विशेषार्घ्यम् -

ॐ स्वस्थानि देवदेवेशि पूर्णार्थं मम तारकम् ।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं प्रसीद परमेश्वरि ॥
इदमर्घ्यं समर्पयामि सदाशिवसहितायै श्रीस्वस्थानीदेव्यै नमः ।

पूर्णपात्रम्-

हरिः ॐ तत्सदित्यादि ... ... गोत्रा ... ... देवी अहं श्रीस्वस्थानीदेवीप्रीतये दीपकलशगणेशपूजनपूर्वकं कृतस्य श्रीसदाशिवसहितायाः श्रीस्वस्थानीदेव्याः पूजनकर्मणः परिपूरणार्थमिदं पूर्णपात्रं प्रंजापतिदैवतं ... ... गोत्राय शर्मणे ब्राह्मणाय० ।

दक्षिणा सङ्कल्पः-

हरिः ॐ तत्सदित्यादि पूर्वोच्चारितसङ्कल्पसिद्धिरस्तु ... ... गोत्रा ... ... देवी अहं श्रीस्वस्थानीव्रताङ्गत्वेन दीपकलशगणेशपूजनपूर्वकं कृतस्य सदाशिव सहितायाः श्रीस्वस्थानीदेव्या व्रतपूजाकर्मणः साङ्गतार्थमिमां ... ... दक्षिणां ब्राह्मणाय समर्पये तत्सत् न मम । ततो-' यान्तु देवेति' देवान् विसृज्य' क्रयेन वाचेति' कर्मेश्वरार्पणं कृत्वा प्रसादादिकं गृह्णीयात् ।

॥ इति श्रीस्वस्थानी व्रतपूजाविधिः ॥

Scanned by TapScanner

आरती-संग्रह

१. श्री गणेशजीको आरती

जय गणेश जय गणेश जय गणेश देवा ।
माता जसको पार्वती, पिता महादेवा ।।
लड्डूको भोग लाग्छ, संत गर्छन् सेवा ।।जय०।।
एकदन्त दयावन्त चार भुजाधारी ।
टाउको भरि सिन्दुर पोत्ने, मूसोको सवारी ।।जय०।।
अन्धालाई आँखा दिने, कोढ़ीलाई काया ।
बाँझीलाई पुत्र दिने, निर्धनलाई माया ।।जय०।।
लड्डूको त भोग लगाई सन्त गर्छन् सेवा ।
हार चढ्छ फल चढ्छ चढ्छ अनी मेवा ।।जय०।।
दुःखीलाई सुख दिने शम्भुका हौ छोरा ।
इच्छा पूरा गरिदिन्छौ जो छन् मनका गोरा ।।जय०।।

*

www.onlinesanskritbooks.com

Scanned by TapScanner

३. शिवजीको आरती

शिर गंगा अर्धांग पार्वती सदा विराजत कैलासी ।
नाचिरहन्छन् नन्दी भृङ्गी, जन गाउँदछन् शिवजी ।।
शीतल मन्द सुगन्ध पवन यो, हो शिव अविनाशी ।
गरछन् गान गन्धर्वहरू सातै राग उकासी ।।
कोइली कुहुँ-कुहुँ गुँजीरहन्छन् गुँजीरहन्छन् भमरा ।
कल्पद्रुम और पारिजातका रूख खड़ा छन् सकरा ।।
छवै ऋतु नित शोभिरहन्छन् फूल बरबर बर्षाई ।
ऋषि मुनि जनका भीड़ जहाँ छन् सधैं उज्ज्वल मनै हर्षाई ।।
ब्रह्मा विष्णुलगायत द्यौता गरछन् ध्यान सधैं ।
ऋद्धि सिद्धिका दाता शंकर होउ ममा खुशी रोजै ।।
जसले ध्यान धरे निशिदिन टुट्ला यमको फाँसी ।
त्रिशूल धारी मनमा बस्छन् जो छन् योग्याभ्यासी ।।
नासून् ती शिवजी सबको जन्म-जन्मको अघराशि ।
सेवक जन छन् चरणमा तिमरो सबकन दर्शन लौ द्यौ ।।
तिमी त प्रभुजी सधैं पूज्य छौ, अवगुण मेरो हरिद्यौ ।
सब अपराध क्षमा गर शंकर! किङ्करको विनती सुनिद्यौ ।।

www.onlinesanskritbooks.com

Scanned by TapScanner

आरती श्री शंकर जी की

ओं जय शिव ओंकारा स्वामी जय शिव ओंकारा ॥ ओ०
ब्रह्मा-विष्णु सदाशिव अर्द्धांगी धारा ॥ ओ० ॥
एकानन चतुरानन पंचानन राजे ॥ ओ०
हंसासन गरुड़ासन वृषवाहन साजे ॥ ओ० ॥
दो भुज चार चतुर्भुज दशभुज अति सोहे ॥ ओ०
तीनों रूप निरखता त्रिभुवन जन मोहे ॥ ओ० ॥
अक्षमाला बनमाला रुंडमाला धारी ॥ ओ०
चंदन मृगमद सोहे भोले शुभकारी ॥ ओ० ॥
श्वेताम्बर पीताम्बर बाघाम्बर अंगे ॥ ओ०
सनकादिक ब्रह्मादिक प्रेतादिक संगे ॥ ओ० ॥
कर के मध्य कमंडलु चक्र त्रिशुल धर्ता ॥ ओ०
जग कर्ता संहर्ता जग पालन कर्ता ॥ ओ० ॥
ब्रह्मा, विष्णु, सदाशिव जानत अविवेका ॥ ओ०
प्रणवाक्षर के मध्ये, तीनों ही एका ॥ ओ० ॥
त्रिगुण स्वामी जी की आरती जो कोई जन गावे ॥ ओ० ॥
कहत शिवानन्द स्वामी मन वाँछित फल पावे ॥ ओ० ॥

Scanned by TapScanner